

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 128/17
U Luxembourg 30. studenoga 2017.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetu C-426/16
Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen, VZW
i dr. protiv Vlaams Gewest

Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika Wahla, zahtjevom da se obredna klanja bez omamljivanja moraju obavljati u ovlaštenim klaonicama ne krši se pravo na slobodu vjeroispovijedi

Propis Unije uspostavlja ravnotežu između prava na slobodu vjeroispovijedi i zahtjeva u pogledu zaštite ljudskog zdravlja, dobrobiti životinja i sigurnosti hrane

Islamski blagdan žrtve slavi se svake godine tijekom tri dana. Muslimani koji prakticiraju svoju vjeru smatraju svojom vjerskom dužnošću po mogućnosti prvog dana praznika zaklati ili dati da se zakolje životinja čije se meso potom jede s obitelji i dijeli s potrebitima, susjedima i članovima šire obitelji. Od 1998. belgijski propis predviđao je da se klanje propisano religijskim obredom može provoditi samo u ovlaštenim ili privremenim klaonicama. Nadležni belgijski ministar tako svake godine izdaje odobrenja za privremene objekte za klanje u kojima je, kao i u ovlaštenim klaonicama, dopušteno obavljati obredna klanja tijekom islamskog praznika prinošenja žrtve, čime se privremeno rješava manjak kapaciteta vezan uz povećanu potražnju u tom razdoblju.

Ministar Flamanske regije nadležan za dobrobit životinja objavio je 2014. da se više neće izdavati odobrenja privremenim objektima za klanje zato što nisu u skladu s europskim zakonodavstvom, prije svega s odredbama Unijine Uredbe o zaštiti životinja u trenutku usmrćivanja¹. Dakle, od 2015. sva se klanja životinja bez omamljivanja, pa tako i ona koja se obavljaju u okviru muslimanskog praznika žrtve, moraju provoditi samo u ovlaštenim klaonicama. U tim je okolnostima više muslimanskih udruga i krovnih organizacija džamija 2016. podnijelo tužbu protiv Flamanske regije. One su osporavale, među ostalim, valjanost pojedinih odredbi sporne Unijine Uredbe², posebno s gledišta slobode vjeroispovijedi³.

Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Prvostupanjski sud na nizozemskom jeziku u Bruxellesu, Belgija), pred kojim je pokrenut postupak, odlučio je postaviti Sudu prethodno pitanje. Smatra da bi obveza obavljanja obrednog klanja bez omamljivanja samo u ovlaštenim klaonicama mnogobrojne muslimane koji prakticiraju svoju vjeru mogla spriječiti u ispunjavanju svoje vjerske dužnosti. To bi moglo dovesti do neopravdanog ograničavanja ostvarivanja njihove slobode vjeroispovijedi. Stoga se postavlja pitanje može li zahtjev da se klanje mora obavljati u klaonici sukladno Unijinim propisima⁴, što je pravilo koje ima opću primjenu neovisno o primijenjenoj metodi klanja, ograničiti slobodu vjeroispovijedi⁵.

U danas predstavljenom mišljenju nezavisni odvjetnik Nils Wahl smatra da nijedan element iznesen u okviru ovog predmeta ne može utjecati na valjanost Unijine Uredbe o zaštiti

¹ Uredba Vijeća od 24. rujna 2009. o zaštiti životinja u trenutku usmrćivanja (SL 2009., L 303, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 7., str. 223.)

² Riječ je o članku 4. stavku 4. u vezi s člankom 2. točkom (k) Uredbe br. 1099/2009.

³ Članak 10. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i članak 9. Europske konvencije o ljudskim pravima

⁴ Uredba br. 853/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o utvrđivanju određenih higijenskih pravila za hranu životinjskog podrijetla (SL 2004., L 139, str. 55.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 11., str. 3.)

⁵ Nezavisni odvjetnik pojašnjava da uopće nije riječ o potpunoj zabrani klanja životinja bez omamljivanja, o čemu se trenutačno raspravlja u mnogim državama članicama, nego o uvjetima u pogledu opreme i postupaka u kojima se takvo klanje treba obavljati sukladno propisima Europske unije. U tom kontekstu, Kraljevina Danska, Republika Slovenija i Kraljevina Švedska ne dopuštaju klanje životinja bez prethodnog omamljivanja. U Flamanskoj i Valonskoj regiji u Belgiji postoji dogovor da se klanje životinja bez omamljivanja zabrani od 2019.

životinja. On smatra da je pravilo da se klanje može načelno obavljati samo u ovlaštenim klaonicama posve neutralno pravilo koje se primjenjuje neovisno o okolnostima i odabranoj metodi klanja. Prema njegovu mišljenju, problem koji se razmatra pred Sudom više je povezan s kratkotrajnom poteškoćom u pogledu kapaciteta klaonica na određenim zemljopisnim područjima tijekom islamskog blagdana žrtve – te, u konačnici, u pogledu troškova koji nastaju zbog postupanja po vjerskim propisima – a ne sa zahtjevima koji proizlaze iz propisa Unije. Tim se propisom, naime, uspostavlja ravnoteža između, s jedne strane, prava na slobodu vjeroispovijedi i, s druge strane, zahtjeva koji osobito proizlaze iz zaštite ljudskog zdravlja, dobrobiti životinja i sigurnosti hrane.

Nezavisni odvjetnik također ističe da nije na Sudu da odlučuje o pitanju je li primjena omamljivanja doista zabranjena islamskom religijom. Nije na Sudu da odlučuje o ortodoksiji ili heterodoksiji određenih mišljenja ili određenih vjerskih učenja. Prema tome, klanje bez omamljivanja prilikom islamskog blagdana žrtve doista jest vjersko učenje na koje se odnosi zaštita slobode vjeroispovijedi, i to neovisno o eventualnom postojanju različitih struja unutar islama ili alternativnih rješenja u slučaju nemogućnosti postupanja.

Nadalje ističe da muslimanske udruge i krovne organizacije džamija ne tvrde da je obveza obavljanja obrednih klanja u klaonicama sama po sebi u suprotnosti s njihovim vjerskim uvjerenjima. Štoviše, one ne navode zbog kojih je načelnih razloga – dakle, neovisno o navodnim problemima s kapacitetom postojećih klaonica i prije svega troškovima koji će sigurno nastati zbog stvaranja novih ili prenamjene postojećih objekata u skladu s odredbama propisa – uvjet prema kojem klanje životinja treba obavljati u ovlaštenim klaonicama problematičan s gledišta poštovanja slobode vjeroispovijedi. Dakle, zahtjev da svi objekti za klanje moraju imati odobrenje i da trebaju ispunjavati uvjete predviđene europskim zakonodavstvom⁶ potpuno je neutralan i odnosi se na sve organizatore klanja. Ako se zakonodavstvo primjenjuje na neutralan način, bez ikakve veze s religijskim uvjerenjima, načelno se ne može smatrati da se njime ograničava ostvarivanje slobode vjeroispovijedi.

Nezavisni odvjetnik smatra da nedostatnost kapaciteta i troškovi koje eventualno zahtijeva uvođenje novih ovlaštenih objekata nemaju veze s primjenom odredbi Uredbe o zaštiti životinja. Prema njegovu mišljenju, mogući kratkotrajni problemi s kapacitetom klaonica također nisu izravno ili neizravno povezani s obvezom korištenja ovlaštenim klaonicama. Tim se poteškoćama skreće pozornost na pitanje tko treba snositi trošak uspostavljanja takvih objekata kako bi se zadovoljila potražnja za obrednim klanjima koja je na vrhuncu tijekom islamskog blagdana žrtve. On stoga smatra da ne postoji nijedan uvjerljiv argument iz kojeg se može zaključiti da se propisom Unije, koji je potpuno neutralan i opće primjene, ograničava sloboda vjeroispovijedi.

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća je nezavisnih odvjetnika predložiti Sudu u punoj neovisnosti pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan čitanja.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Snimke s objave presude nalaze se na "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

---

⁶ Uredba br. 853/2004